

PROGRAMMA

Leiderdorps Kamerorkest LKO
Stephan Pas, dirigent

Francis Poulenc
Sinfonietta
Ethel Smyth

Concerto for violin, horn and orchestra

Albert Roussel
le Festin de l'Araignée, op.17

LKO
20 jaar

Zaterdag 17 januari 2009

Dorpskerk, Hoofdstraat 19 Leiderdorp

Vandaag is het precies 20 jaar geleden dat ons orkest is opgericht.

Met dit concert beginnen we aan ons vierde lustrumjaar.

We dragen het concert op aan Eddy Tjon Sie Fat,
die op 19 december 2008 onverwachts overleed.

Eddy was een zeer gewaardeerd lid van ons orkest.

Dit programma lag hem na aan het hart
en bij de totstandkoming ervan, evenals van dit boekje,
heeft hij een belangrijke rol gespeeld.

We willen Eddy hiermee postuum een muzikale groet brengen.

Ik wens u veel luisterplezier toe.

Anneke Zaaijer-Zandstra, voorzitter LKO

Edwin Norman Tjon Sie Fat (Eddy), 1955-2008

Eddy Tjon Sie Fat was vanaf 2003 lid van het Leiderdorps Kamerorkest, en kreeg door zijn enthousiasme, muzikale kennis en beminnelijkheid snel een centrale positie in het orkest. Groot was dan ook onze verslagenheid toen Eddy kort voor kerstmis, op 19 december j.l., totaal onverwachts overleed.

Eddy werd geboren op 5 november 1955 op Sint Maarten, en bracht het grootste deel van zijn jeugd door in Suriname. Voordat hij zijn muzikale talenten ontplooië viel hij in het grote gezin vooral op door zijn technische inzicht. In 1974 verhuisde hij naar Nederland, waar hij in Leiden farmacie ging studeren, enigszins in de voetsporen van zijn vader, die arts was. In Leiden kwam hij bij zijn oudere broers wonen in een flat aan de Brahmslaan (!). Direct in 1974 werd hij lid van het studenten koor en –orkest Collegium Musicum. Hij was hier zeer actief en o.a. lid van bestuur, programma commissie, dirigentencommissie en aanvoerder van de tweede violen. Maar hij wendde zijn muzikale talenten ook aan door ter gelegenheid van het 15-jarig jubileum van dirigent André Kaart een tamelijk uitgebreid stuk voor CM te componeren: het kaartspel.

Het was al snel duidelijk dat de farmacie het toch niet was en de muziek trok. Hij ging naar het Koninklijk Conservatorium in Den Haag, waar hij na een korte periode als student viool bij Theo Olof verder ging met compositie en uiteindelijk afstudeerde in de nieuwe richting muziekregistratie. Hoewel hij zijn daar opgedane ervaring menigmaal heeft kunnen gebruiken, heeft hij nooit vast werk gekregen in die richting: hij werkte al vanaf zijn studietijd bij de platenzaak Caminada in Den Haag, en daar is hij gebleven. Door zijn grote kennis van het repertoire vervulde hij hier een centrale rol en wist bij zijn klanten de juiste snaar te raken met zijn muzikale adviezen.

Zelf was Eddy een muzikale veelvraat: hij speelde vooral viool, maar wilde eigenlijk heel veel andere instrumenten bespelen en verzamelde die ook. Bij het Leidse zigeunerorkest Csárdás kreeg hij ruimschoots die gelegenheid en speelde hij jaren vooral viool, gedurende lange tijd als aanvoerder, maar ook op de fujara, een enorme Slowaakse fluit. Klassieke muziek in alle facetten bleef toch wel het belangrijkste, en Eddy speelde enthousiast in allerlei kamermuziekensembles, van kwartet tot nonet, en organiseerde de laatste jaren een project om met leden van het LKO alle Brandenburgse Concerten te spelen. Het is droevig dat we de eerste uitvoering speelden op Eddy's begrafenis.

In het LKO was Eddy vraagbaak en leverancier voor dirigent Stephan Pas, en hoewel geen lid van de programmacommissie, speelde hij een belangrijke rol bij het aanbrengen van vaak hoogst ongebruikelijke, maar zeer interessante programma-ideeën. Bij de organisatie en ideevorming rond ons grote Cramer-Mahler project in 2007 speelde hij een belangrijke rol op de achtergrond, o.a. door zijn vele contacten in de muziekwereld.

Behalve al die kennis en contacten was Eddy voor ons gewoon belangrijk als erg aardige muziekkameraad en vriend waarmee je na de repetitie uren in de kroeg of bij verjaardagen kon doorpraten. We zullen Eddy missen en wensen zijn vrouw Marianne en de kinderen Maarten, Warner en Elsbeth bijzonder veel sterkte om dit verlies te dragen.

Erik van Nieukerken

P r o g r a m m a

Francis Poulenc

Sinfonietta pour orchestre

I. Allegro con fuoco

II. Molto vivace

III. Andante cantabile

Ethel Smyth

Concerto for Violin, Horn and orchestra

Junko Naito (viool)

Rogier Hendriks (hoorn)

I. Allegro moderato

II. Elegy (in memoriam)

III. Finale

P a u z e

Albert Roussel

Le Festin de l'Araignée, Ballet-Pantomime, op.17

Leiderdorps Kamerorkest

Het Leiderdorps Kamerorkest (LKO) behoort tot de betere amateurorkesten in Nederland. Het orkest verzorgt enkele malen per jaar een symfonisch concert en begeleidt daarnaast tal van koren in en om Leiden. Het LKO organiseert geregeld speciale projecten, zoals masterclasses voor jonge dirigenten. Het orkest wordt sinds 1998 gedirigeerd door Stephan Pas.

www.leiderdorpskamerorkest.nl

Onder zijn leiding is het LKO uitgegroeid tot een gedisciplineerd ensemble van hoog niveau en werd het repertoire uitgebreid. Het orkest is nu breed georiënteerd in zijn muziekkeuze en voert regelmatig hedendaagse muziek uit. Door deze interessante programmering trekt het orkest een vast publiek en heeft het een eigen plaats in de Leidse regio.

Op 17 januari 1989 werd de vereniging LKO statutair opgericht, maar het orkest bestond toen al enkele jaren als begeleidingsorkest van het Leiderdorps Kamerkoor, eerst o.l.v. Wim van Meeuwen. Als onafhankelijk orkest stond het resp. onder leiding van Carl Brainich (1988-1991), Peter Stam (1991-1995), Lex Oosthoek (1995-1997) en nu dus al meer dan 10 jaar Stephan Pas. Het orkest is in de loop der jaren gegroeid van een strijkersensemble met hobo en fluit via een klein kamerorkest naar het huidige grote kamerorkest cq kleine symfonieorkest. Meer over de historie kunt u op onze webpagina lezen.

Lustrum

Het 20-jarig bestaan wordt gevierd met een weekend voor alle leden en oud-leden met allerlei activiteiten op 3, 4 en 5 juli. Tijdens het Lustrumconcert op 29 november in de Petruskerk in Leiden worden het celloconcert van Dvorak en de 4de symfonie van Brahms gespeeld.

CD-opname

Van dit concert wordt een opname gemaakt. CD's zijn te bestellen door overmaking van Euro 12,50 op rekeningnummer ABN 529968894 tnv. Vereniging Leiderdorpskamerorkest te Sassenheim onder vermelding van 'concert 17 januari 2009'. De CD wordt u dan toegezonden.

Stephan Pas

Stephan Pas studeerde aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag klarinet bij Ab Vos en orkestdirectie bij Ed Spanjaard en Jac. van Steen. Instrumentatie studeerde hij bij Louis Andriessen, 20ste eeuws repertoire bij Diederik Wagenaar, literatuur, orkestliteratuur en programmeren bij Maarten Brandt en contrapunt bij Paul Scheepers. Hij studeerde in Duitsland aan de Musikhochschule Trossingen bij Walter Hügler (1928-2008) en privé bij Alois Springer, volgde masterclasses orkestdirectie bij Hans Graf (Mozarteum Salzburg), Yuiji Yuasa (Musikhochschule Wien) en Jorma Panula. Stephan dirigeert in binnen- en buitenland en zijn repertoire reikt van de barok tot hedendaagse composities. Stephan is oprichter en dirigent van "Ensemble Contours", dat eigentijdse muziek uitvoert en waarvoor hij ook bewerkingen maakt. Hij nam onlangs twee cd's op met "Cobla La Principal d'Amsterdam". Stephan is een warm voorvechter en pleitbezorger van eigentijds Nederlands repertoire. Stephan dirigeert het LKO sinds 1997.

Junko Naito

De Japanse violiste Junko Naito is na haar opleiding in haar geboorteland in 1996 naar Nederland gekomen om aan het Utrechts Conservatorium bij Viktor Liberman te studeren.

Zij behaalde in 1998 het solo-diploma (U.M.) met de hoogste onderscheiding. Junko heeft in Japan en Duitsland al veel opgetreden met orkest in het grote klassieke repertoire (Bach, Mozart, Brahms, Bruch, Sibelius etc.) en modern repertoire onder dirigenten als Hiroyuki Iwaki (in ons land bekend door zijn periode bij het Residentie Orkest), Ken Takaseki (voormalig assistent van Karajan) en Golo Berg. Sinds 2002 is Junko Naito als violiste verbonden aan het Koninklijk Concertgebouw Orkest. In maart 2005 speelde Junko bij het LKO o.l.v. Stephan Pas het vioolconcert van Brahms.

Rogier Hendrikx

Na zijn studie geschiedenis, studeerde Rogier Hendrikx in Amsterdam moderne hoorn en natuurhoorn. De afgelopen jaren bewaamde hij zich in Wenen in het speciale instrument: de Wiener Horn. Dat is een enkele hoorn in (laag) F, met bijzondere pompventielen en een unieke, romantische klank. Met dit instrument speelde hij in mei vorig jaar in de Weense Staatsoper, waar het gebruik van de Wiener Horn contractueel verplicht is. Ook in Nederland speelt hij, afgezien van een uitstapje naar de oude muziek op instrumenten zonder ventielen, uitsluitend nog Wiener Horn. Daarin is hij momenteel de enige in Nederland. Ook het dubbelconcert van Smyth zal hij vanavond op dit instrument spelen. Vanwege de bijzondere programmering (bv. vorig seizoen Anna Cramer) en de uitstekende sfeer speelt Rogier sinds het vorige lustrum mee bij het LKO. Daarnaast leidt Rogier, in overleg met Stephan Pas, in de aanloop naar de concerten de blazersrepetities van het LKO.

Francis Poulenc (1899-1963), Sinfonietta

Hoewel de titel een klein werk doet vermoeden heeft de in 1948 gepubliceerde Sinfonietta een flinke omvang en een hommage met knipoog aan de Symfonische Vorm. Hiervoor staan de symfonieën van Haydn en Mozart model. Poulenc gebruikte thema's uit een eigen strijkkwartet dat hij nooit voltooide. De compositieopdracht kwam van de BBC. Poulenc droeg het werk op aan Georges Auric, een compaan uit het clubje componisten met de naam Les Six.

De componisten van Les Six hadden Erik Satie als hun grote voorbeeld en verzetten zich tegen de 'opgeblazen romantiek' van Wagner en de 'onnauwkeurigheid' van Debussy en Ravel. Satie was wars van iedere traditie. Hij speelde salonmuziek in café's, componeerde filmmuziek en schreef muziek voor het Parijse uitgaansleven. Ook in de Sinfonietta speelt Poulenc met een afwisseling van circusmuziek, straatdeuntjes, het sentimentele levenslied, verstilde impressionistische pastiches en religieuze hymnes. Ondanks al deze invloeden is de handtekening van Poulenc duidelijk te herkennen.

Het eerste deel start fel en geagiteerd. Bitse klanken worden afgewisseld met korte lyrische passages. Het tweede thema is licht en opgewekt overgaand in de sentimentele klanken van een levenslied. Het tussenstuk in het halve tempo is impressionistisch en contemplatief. Geleidelijk keert de onrust terug en klinkt enkele maten het eerste thema weer. Het deel eindigt met een verstilde herhaling van een melancholische passage. Het tweede deel gaat wederom in een razend tempo van start. De thema's hebben een cabareske, soms wat bijtende dan weer feestelijke atmosfeer. Het derde deel is afwisseling van zangerige bitterzoete melodieën. Het vierde deel gaat met een droge knal van start. De invloed van Stravinsky, Amerikaanse jazz en Argentijnse tango komen hier duidelijk naar voren. Het aanzwellende slot eindigt met een knipoog.

Charles Franssen

T. Lautrec 'Circus' rond 1900

Ethel Smyth (1858-1944), Concerto for Violin, Horn and orchestra

Ethel Mary Smyth werd geboren in het Engeland van koningin Victoria, en in een tijd dat van vrouwen heel andere dingen werd verwacht, besloot zij muziek te gaan studeren. Haar vader was generaal en was om zo te zeggen: "not amused". Tegen de wil van haar ouders vertrok zij op haar negentiende naar Leipzig, waar zij bij Carl Reinecke en Heinrich von Herzogenberg studeerde. De docenten waren volgens haar niet toegewijd en het niveau van de lessen stelde haar teleur. Belangrijker was dat zij in Leipzig werd geïntroduceerd in de kringen rond Johannes Brahms en Clara Schumann. Na haar studietijd verbleef zij nog lange tijd in Duitsland waar zij met meer of minder succes haar opera's opvoerde. Haar doorbraak in Groot Brittannië was in 1893 met de uitvoering van de Mis in D.

In 1910 sloot zij zich bij de militante beweging voor vrouwenkiesrecht van Emmeline Pankhurst aan, geheel in lijn met haar karakter. Dat heeft echter het beeld van Ethel Smyth als componiste voor latere generaties mogelijk vertroebeld. (De tamelijk triviale March of the Women is het bekendste werk uit die periode.) In 1922 werd zij Dame of The British Empire, zo zijn de Britten dan ook wel weer. Dame Ethel schreef voornamelijk vocale werken, waaronder een zestal opera's, maar relatief weinig instrumentale. Heel tragisch eigenlijk, want het niveau van haar strijkkwartet (1902-1912) en het dubbelconcert is hoger dan dat van de opera's. Misschien een kwestie van teveel Arthur Sullivan en te weinig Richard Strauss. Tezelfdertijd is soms pijnlijk duidelijk dat zij weinig oefening had met het instrumentale genre.

Zij was bijna zeventig toen het dubbelconcert voor viool en hoorn in 1927 in première ging, door Jelly d'Aranyi en Aubry Brain, Sir Henry Wood dirigerde. Een recensent van de eerste uitvoering noemde het werk: 'fresh and vital ... although [the soloists] having some difficult notes to crack in the cadenza in its last movement... where the horn has to play a succession of pianissimo chords and low notes, which are seldom heard in the concert hall'.

In de daaropvolgende jaren werd het concert onder leiding van de componiste nog wel een aantal maal gespeeld, maar de belangstelling voor haar muziek, toch wel erg geworteld in de Romantische traditie van de late negentiende eeuw, verdween. De uitvoering door het LKO van dit concert is vreemd genoeg zelfs een Nederlandse première.

Eddy Tjon Sie Fat

Eddy Tjon Sie Fat

Albert Roussel (1869-1937), *Le Festin de l'Araignée*, Ballet-Pantomime, op.17

Roussel, kind van rijke textielabrikanten, verloor zijn ouders al vroeg, en groeide op bij zijn grootvader, en later bij een tante. Hij werd marineofficier, en besloot pas op zijn vijftienvijftigste muziek te studeren, eerst bij Gigout, later bij Vincent d'Indy. Pas op zijn negenendertigste studeerde hij af, en vervolgens bleef hij bij d'Indy's instituut als leraar contrapunt. Als marineman reisde hij tot het toenmalige Indochina, en maakte in 1908 een huwelijksreis naar India en verder. Deze reizen naar exotische oorden hebben zijn latere muziek ontgeenzeggelijk beïnvloed.

In de eerste wereldoorlog verbleef Roussel aan het front, eerst als ambulancechauffeur, later in de loopgraven bij Verdun. Na 1918 voltooide hij zijn opera *Padmavati* en langzaam verandert zijn stijl naar een soort neoclassicisme. Roussel zette zich voortdurend in voor muziek van jonge componisten. Tot zijn leerlingen behoorden Erik Satie, Bohuslav Martinu en Edgar Varese. Het grootste blijvende succes beleefde hij in 1912 met het ballet *Le Festin de l'Araignée*, zijn eerste grote orkestwerk, en zijn laatste voor WO I. Parijs was ongetwijfeld rijp voor ballet, getuige *Le Sacre du Printemps* (1913), *Petrushka* (1911), *Daphnis et Chloe* (1912).

Le Festin de l'Araignée (het feestmaal van de spin) ontstond in opdracht van Jacques Rouché, directeur van het Théâtre des Arts, die Roussel vroeg een ballet van één acte te schrijven, gebaseerd op een verhaal van Gilbert de Voisins. Dat was weer geïnspireerd door de werken van de bekende Franse entomoloog Jean-Henri Fabre ('*Souvenirs entomologiques*' *). Roussel wilde eerst niet op de opdracht ingaan, maar zijn vrouw haalde hem over en op 3 april 1913 vond de première plaats. Roussel had het succes zelf kennelijk niet verwacht, want hij had al snel een verkorte orkestsuite gemaakt. Zelf schreef hij midden in de eerste wereldoorlog dat de melodie van de opening hem achtervolgde.

Het stuk speelt zich af in een hoekje van de tuin waar de spin in haar web wacht op haar prooi. De mieren komen binnen, en later een vlinder die danst en zich door de spin laat verleiden dichterbij te komen, hetgeen haar uiteraard fataal wordt. Als de spin het hapje inwikkelt valt een appel en komen twee fruitwormen (eigenlijk rupsen) ten tonele. De bidsprinkhanen komen strijdvast op en tijdens hun ruzie zien de wormen hun kans schoon om de appel binnen te dringen. De bidsprinkhanen raken al vechtend verstrikt in het web.

Een eendagsvlieg komt uit (aangezien de larven in het water leven, is het niet helemaal duidelijk hoe de auteur zich dat voorstelde) en begint uitgebreid te dansen om nog even van het korte leven te genieten. Alle dieren maken haar avances, maar die worden afgewezen, alleen danst ze noch vlak voor haar dood met de wormen. De spin ziet daar uiteraard een feestmaal in en begint zich voor te bereiden, maar een inmiddels door mestkevers bevrijde bidsprinkhaan ziet zijn kans schoon en doodt de spin. Tenslotte vormen alle insecten een begrafenis stoet voor de eendagsvlieg en valt tenslotte de nacht over de tuin.

"*Le Festin*" wordt wel beschouwd als een ironische allegorie op de mens en haar merkwaardige smaak en neiging tot vernieling. Alleen de eendagsvlieg - de vrije geest - mag bewonderd worden.

De muziek is heel beeldend, zoals bijv. de marcherende opkomst van de mieren of de hoge glissandi in de violen die het trekken aan de draden van het web verbeelden. De hieronder weergegeven korte inhoud geeft enig houvast, maar u zult vooral uw fantasie moeten gebruiken, want de onderdeeljes gaan vloeiend in elkaar over.

Voor zover wij weten is dit de eerste keer dat het hele ballet in Nederland wordt vertolkt.

Erik van Nieukerken o.a. op basis van schetsen van Eddy Tjon Sie Fat

* Het boek van Fabre is online te vinden op <http://www.gutenberg.org/etext/16825>

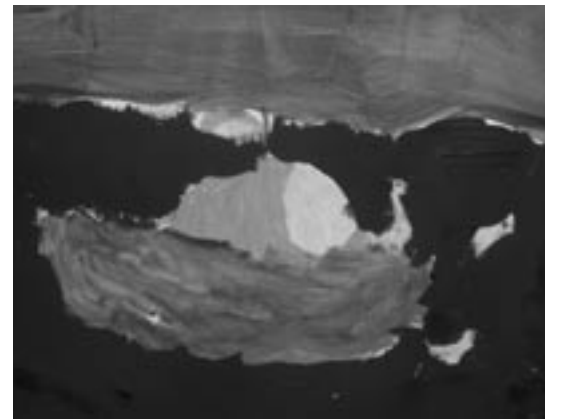
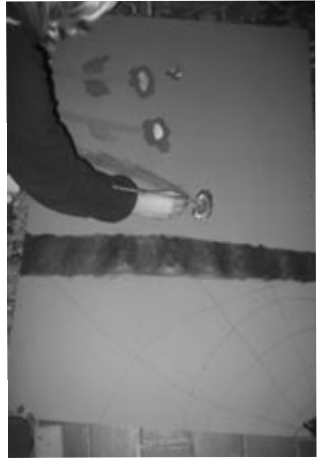
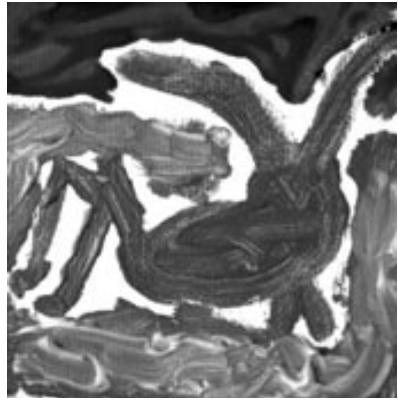
bidsprinkhaan

Korte inhoud van het ballet

1. Prélude - Een tuin. De spin zit in haar web
Zij inspecteert de omgeving
2. De mieren komen op, zij ontdekken een rozenblaadje
3. Ze doen hun uiterste best om het op te tillen.
Ze verslepen het rozenblad
4. De spin, alleen achtergebleven, kijkt dromerig naar het landschap
5. De spin repareert het web ...
6. De mestkevers komen op
7. De mieren komen terug ...
als er plotseling een vlinder verschijnt
8. Dans van de vlinder
9. De spin nodigt de vlinder uit dichterbij de grond te dansen,
waar het web zich bevindt
10. De vlinder raakt verstrikt in het web en verzet zich.
Dood van de vlinder
11. Vreugde bij de spin. De spin trekt de vlinder uit haar web ... en
stopt haar in haar provisiekast
12. Dans van de spin
13. Plotseling vallen vruchten uit een boom ...
14. Binnenkomst van de fruitwormen ...
15. Krijgshaftige binnenkomst van twee bidsprinkhanen ...
16. De mieren gaan rond
17. De bidsprinkhanen dagen elkaar uit voor het gevecht.
Gevecht van de bidsprinkhanen
18. De bidsprinkhanen raken verstrikt in het web. Dans van de spin
19. Uitkomst van de eendagsvlieg
20. Dans van de eendagsvlieg
21. De eendagsvlieg stopt uitgeput. De mieren, de spin en ook de
mestkevers maken haar het hof. De eendagsvlieg wijst hun
avances af
22. De mieren vertrekken
23. De fruitwormen kruipen uit de vruchten
24. Dans van de eendagsvlieg en de wormen
25. Dood van de eendagsvlieg
26. De spin maakt zich klaar voor het feestmaal, wanneer een van
de bidsprinkhanen, verlost door de mestkevers, achter haar
glijdten haar dood
27. Doodstrijd van de spin
28. Begrafenis van de eendagsvlieg
29. De begrafenisstoet verwijderd zich en verdwijnt
De nacht valt in de verlaten tuin

Rosalie Baarslag, Sara de Jong, Else Gerritsen en Mirte, Veerle en Lieke Joosting laten zich bij het schilderen inspireren door Le Festin de l'Araignée.

viool 1

Anja Schulze (concertmeester)
 Tanja van Buuren
 Katy de Jongh
 Margriet Kramer
 Karin Kemper
 Erik van Nieukerken
 Ester Op 't Land
 Rob Schlebaum
 Mia Spierdijk-Hartel
 Marc Wijnands

viool 2

Hanneke van Aalst
 Jan Peter Dopheide
 Elise Coenen
 Ankie den Haan
 Matthijs Meltzer
 Herman Gombert
 Nicole Verdegem
 Anneke Zaaier-Zandstra

altviool

Leon Schenkels
 Joop Buijs
 Ante Drijver
 Just Gerretsen
 Jan de Jongh
 Jopke Kruyt
 Leonoor Oonk
 Nienke Raven-Steenkamp

cello

Thomas Guirten
 Marleen Bosman
 Gea Corton
 Ellen Dieleman
 Nynke Jelles
 Sunje Schlotzhauer
 Arjen Sein

contrabas

Doortje van Ginneken
 Fulko Blokker
 Robert Ficker
 Eric Hennes

fluit

Evelien van Ingen Schenau-Smit
 Hilde van der Linden

hobo

Charles Franssen
 Fia Sanders

klarinet

Erik Klaassens
 Jurriaan Dessing

fagot

Eeke van der Burg
 Esther Klaassens

hoorn

Pieter de Ruiters
 Wilco van de Tol

trompet

Ronald Lunstroo
 Ernst van Win

harp

Emanuel Klinkenberg

pauken

Mark Lansbergen

slagwerk

Joachim Lubberts
 Ewout Theil

celesta

Peter van Oosten

word donateur van het LKO!

Voor minimaal 15 euro per jaar wordt u op de hoogte gehouden van de concerten en activiteiten en krijgt u korting op onze eigen concerten. U kunt zich als donateur aanmelden door een email te sturen naar: secretariaat@leiderdorpskamerorkest.nl

www.leiderdorpskamerorkest.nl

Le Festin de l'Araignée
tekening van Else Gerritsen, 9 jaar
november 2008